

“România Durabilă” (SIPOCA 613)

Valurile de cercetare sociologică

RD22

ODD 15 In Depth

(iunie 2021)

Narativ de sinteză și concluzii

Livrabil

luna iulie 2021

A 22-a cercetare sociologică din cadrul proiectului “România Durabilă” SIPOCA 613, cu indicativul RD22, a avut drept scop continuarea măsurării la nivel detaliat, în adâncime („*in depth*”), a opiniei publice privind aspecte din cadrul celui de-al 15-lea Obiectiv de Dezvoltare Durabilă din cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030) – ODD 15 „Viață terestră”, focalizându-se pe teme: „Conservarea biodiversității” și „Protecția și conservarea ecosistemelor forestiere”.

Metodologie

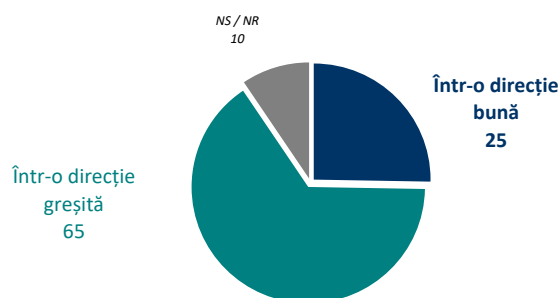
Pe baza structurii obiectivelor de dezvoltare durabilă și a temelor de preocupare instituțională aferente acestora, așa cum sunt ele explicitate în SNDDR 2030 (pp. 37-41), echipa ARDA, împreună cu partenerii din cadrul SGG (DSG și DDD), a operaționalizat o listă de indicatori de opinie publică, pe următoarele teme de interes:

- Evaluarea înțelegerii cetățenilor asupra ecosistemelor terestre;
- Identificarea percepției populare asupra efectelor acțiunilor antropice asupra acestor ecosisteme;
- Identificarea percepției populare asupra resurselor cinegetice și vânătorii;
- Identificarea percepției cetățenilor asupra acțiunilor care ar trebui întreprinse pentru prezervarea ecosistemelor terestre;
- Identificarea percepției cetățenilor asupra biodiversității;
- Identificarea percepției cetățenilor asupra țintelor de mediu pentru 2030.

1. Climatul social general

Q01 DIRECȚIA LUCRURILOR

Q01. În general, considerați că România în momentul de față se îndreaptă într-o direcție bună sau într-o direcție greșită?

La momentul efectuării Barometrului RD22 (iunie 2021), se constată o degradare bruscă a climatului social față de precedentele două barometre. Dintre respondenți, 65% considerau că România se îndreaptă într-o direcție greșită și doar 25% într-o direcție bună, față de 54% și, respectiv, 34%, cu doar două săptămâni înainte.

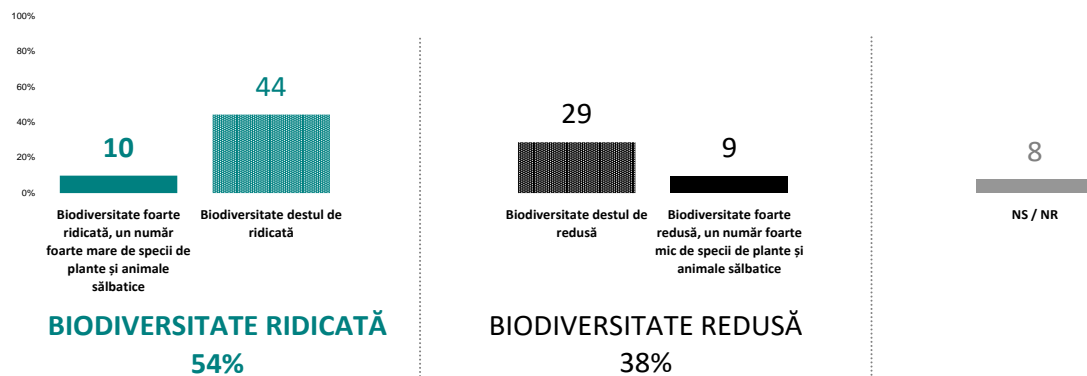
Cauza este, probabil, consecința unor dispute politice excesive într-o perioadă scurtă de timp. Perioada de vară ar trebui să liniștească aceste turbulențe, în barometrele următoare, dacă nu intervin probleme sociale mai grave.

Subliniem, în continuare, că starea de spirit generală a oamenilor se reflectă și în aprecierile asupra problemelor sectoriale pe care le analizăm în acest proiect.

2. Percepții asupra ecosistemelor terestre în România

Vom începe interpretarea răspunsurilor la acest barometru de la **Q04**, întrucât este întrebarea din chestionar cu gradul de generalitate cel mai mare.

Q04. În privința biodiversității, adică a numărului de specii de plante și animale din România, părerile sunt împărțite. Unii consideră că în România avem de-a face cu o biodiversitate redusă, adică cu un număr mic de specii de plante și animale sălbatice. Alții, din contră, consideră că avem de-a face cu o biodiversitate ridicată, adică un număr mare de specii de plante și animale sălbatice. Dvs. cu care din aceste opinii sunteți de acord mai degrabă?

După cum se observă, românii înclină să creadă că țara noastră are o biodiversitate ridicată (54%), în timp ce 38% opinează că biodiversitatea este redusă. Să observăm, mai întâi, că distribuția răspunsurilor este de tip gaussian, ceea ce înseamnă că nu există o reprezentare foarte exactă asupra problemei în chestiune și nici nu există o dezbatere polarizată.

Putem evalua aceste răspunsuri în raport cu încă două elemente.

Primul element este *urbanizarea* vieții de zi cu zi. Așa cum menționam într-un material anterior, nu ne referim la mediul de rezidență, ci la activitățile zilnice ale oamenilor. Ca în orice altă parte a Uniunii Europene, și în România oamenii își petrec cea mai mare parte a timpului lucrând cu mașini, utilaje sau echipamente electronice. Munca se prelungește cu un timp liber care se consumă și el în automobil, în fața ecranelor televizoarelor și smartphone-urilor sau în spații comune de divertisment (săli de concert, restaurante, mall-uri). Foarte puțini dintre cetățenii României (în special vârstnicii) mai lucrează nemijlocit, cu unelte tradiționale, în mediul natural. Mai mult, în mediul urban, parcurile și grădinile sunt, de asemenea, gestionate ca *spații*

antropice, în care speciile naturale sunt încadrate într-o grilă de receptare prietenoasă pentru vizitator și care este, implicit, o construcție socială în acord cu un discurs dominant.

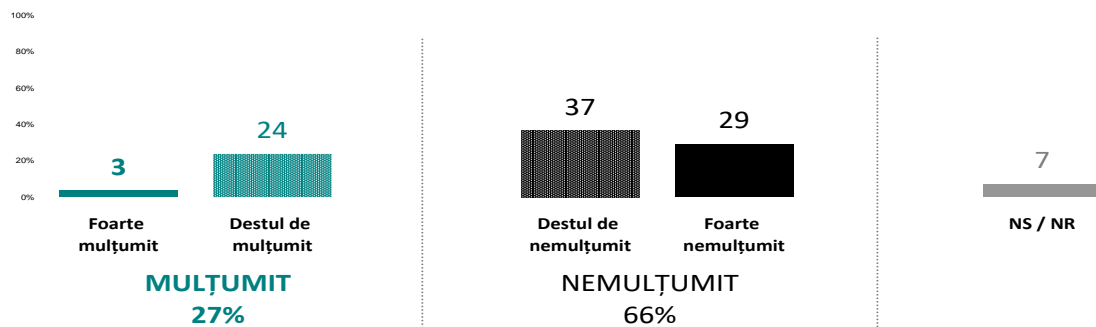
Răspunsurile la întrebarea **Q04** reflectă, deci, pe de-o parte, slaba interacțiune a românilor cu mediul natural și, pe de altă parte, influența masivă a unui anumit tip de reprezentare a „naturii” în discursul mass-media, care ne însoțește în fiecare zi.

Dacă întrebarea ar fi fost pusă în urmă cu 100 de ani, foarte probabil că ar fi existat o covârșitoare preponderență a celor care credeau că biodiversitatea este „foarte ridicată” în România.

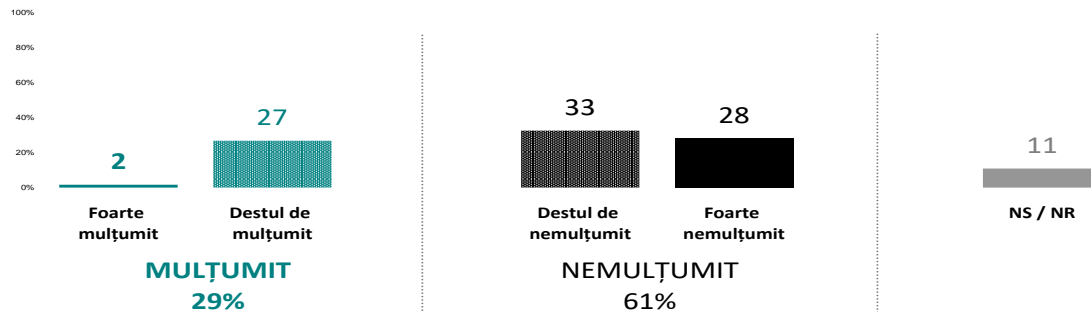
Globalizarea conținuturilor media duce la familiarizarea oamenilor cu specii de animale și plante exotice, „ieșite din comun”, ignorând în foarte mare măsură speciile cu care individul vine, sau ar putea veni, în contact, în fiecare zi.

Aceste influențe ale urbanizării și mass-mediei, după cum vom vedea, se manifestă în majoritatea răspunsurilor următoare.

Q02. Cât de mulțumit sau de nemulțumit sunteți de activitatea statului român privind protejarea faunei sălbatice a României (animalele sălbatice din România)?

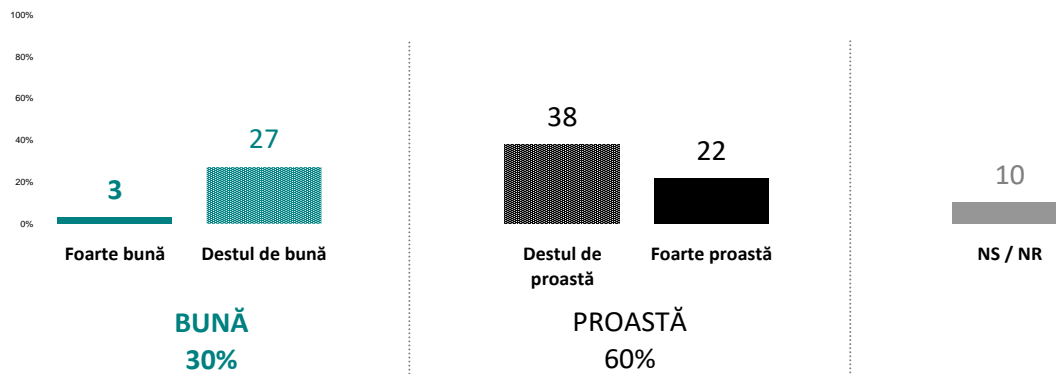

Q03. Cât de mulțumit sau de nemulțumit sunteți de activitatea statului român privind protejarea florei sălbatice a României (plantele sălbatice din România)?

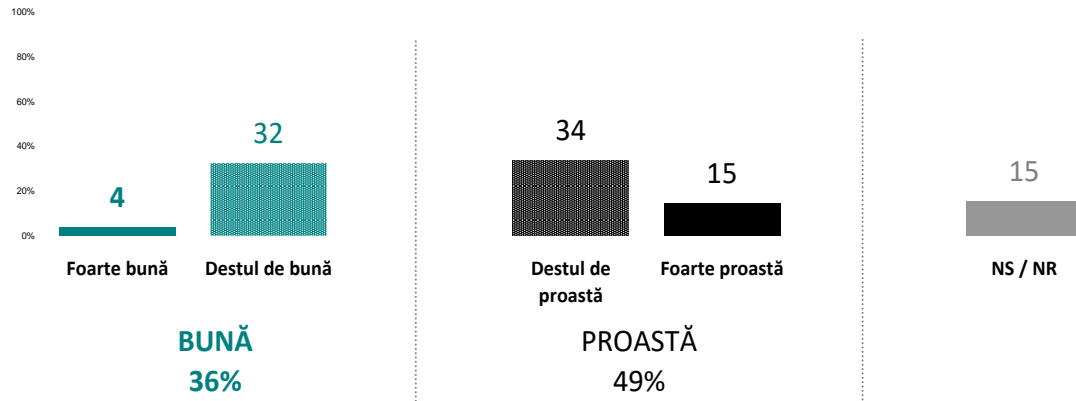

Așa cum am evidențiat în documentul asociat valului de cercetare RD 21, întrebările de tipul „Cât de mulțumit sau de nemulțumit sunteți de activitatea statului român privind...” primesc răspunsuri dominant negative, raportul între „mulțumiți” și „nemulțumiți” variind între 15 la 85 și 25 la 66. Nu reluăm explicațiile, semnalăm doar că, spre deosebire de opiniile referitoare la viața acvatică, românii sunt, atenție!, nu neapărat mai „mulțumiți”, ci *mai puțin* „nemulțumiți” de activitatea statului în privința protejării ecosistemelor terestre. În răspunsurile la Q02 și Q03, distribuția este de tip gaussian, ceea ce denotă o cunoaștere destul de vagă a subiectului. Numărul celor „nemulțumiți” este, relativ normal, mai mare (66% pentru faună și 61% pentru floră) decât cel al „mulțumiților” (27% pentru faună și 29% pentru floră).

Q05. Cum considerați că este în momentul de față situația animalelor sălbatice rare în România?

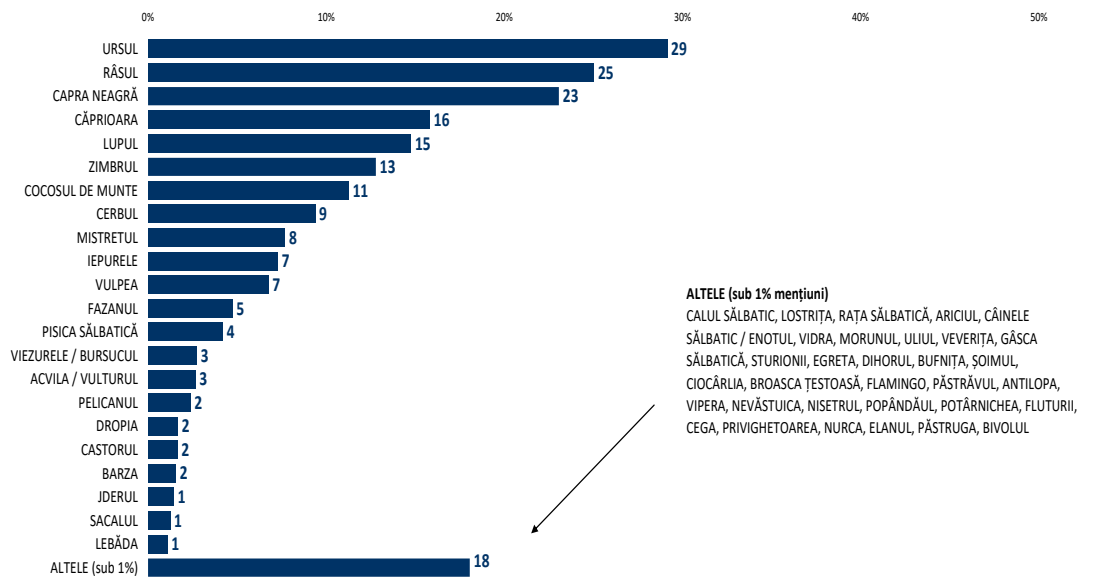
Q06. Cum considerați că este în momentul de față situația plantelor sălbatice rare în România?

În mod similar cu percepția privind activitatea statului român de protecție a animalelor și plantelor se plasează și percepția față de situația populațiilor de animalele și plantele sălbatice rare. Oarecum firesc, pentru că despre plante amenințate se vorbește mult mai puțin în mass media, situația plantelor este percepută ca fiind ceva mai bună decât cea a animalelor.

Q07... Q11. În România, care considerați că sunt cele cinci specii de animale sălbatice rare cele mai în pericol să dispară în viitorul apropiat (amenințate sau pe cale de dispariție)?

ÎNTREBARE DESCHISĂ. RĂSPUNSURI MULTIPLE (5 OPȚIUNI). CATEGORII CODIFICATE. PROCENTE AGREGATE (TOTAL 5 RĂSPUNSURI)

Aceste întrebări au solicitat respondenților să ofere 5 opțiuni pentru animalele sălbatice rare, cele mai periclitate, în viitorul apropiat, în România. După cum

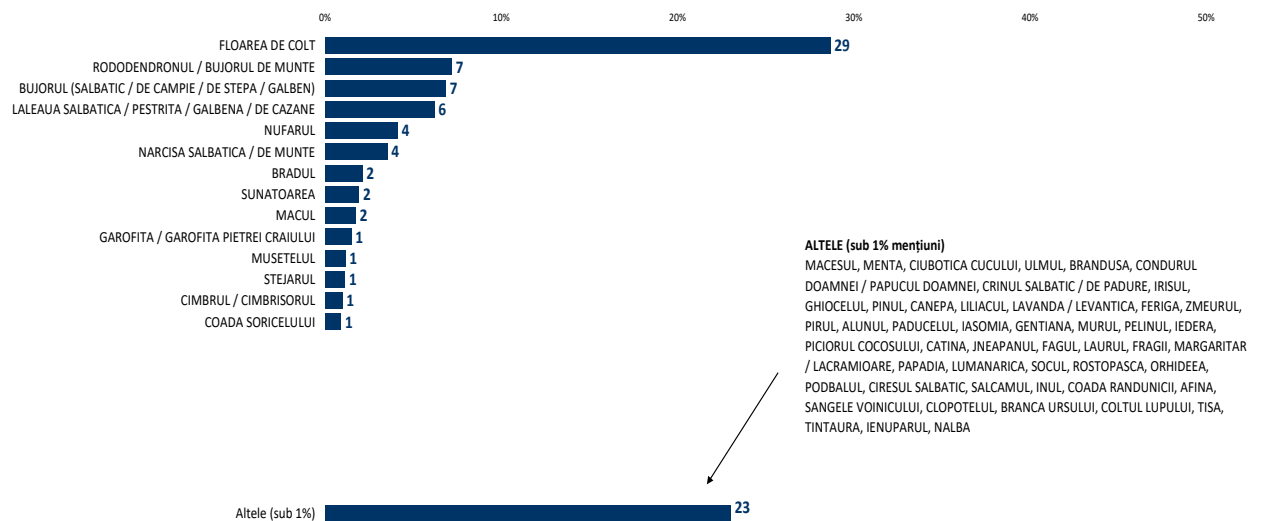
se vede din graficul agregat, procentele cele mai mari le-au obținut speciile cel mai frecvent mediatizate, pe primul loc situându-se ursul, cu aproape 30%. Răspunsul este puțin surprinzător pentru că, deși urșii sunt vedetele mass-media românești din ultimii ani, aproape de fiecare dată, în reportaje sau relatări, se subliniază că populația de urși din România este mare și multe voci susțin că este necesară o restrângere a ei.

Pe locurile 2 și 3 se situează râsul (25%) și capra neagră (23%), două specii care sunt într-adevăr amenințate. Urmează, într-o distribuție invers exponențială, foarte multe specii dintre care unele sunt într-adevăr în pericol, dar altele nu sunt deloc periclitate.

Prima remarcă pe care o putem face este aceea că educația ecologică și referitoare la biodiversitate este deficitară. A doua remarcă este că speciile cu procentaje mari sunt animale mari (în sensul gabaritului). Faptul că respondenții sunt tentați să enumere animale mari reflectă, în mare măsură, distanța de interacțiune la care subiectul se află față de „natură”. Pe scurt, omul contemporan este „departe” de natură și „vede” doar animalele mari. Firește, este un efect al urbanizării și efectelor mediatice.

Q12 ... Q16. În România, care considerați că sunt cele cinci specii de plante sălbatice rare cele mai în pericol să dispară în viitorul apropiat (amenințate sau pe cale de dispariție)?

ÎNTREBARE DESCHISĂ. RĂSPUNSURI MULTIPLE (5 OPȚIUNI). CATEGORII CODIFICATE. PROCENTE AGREGATE (TOTAL 5 RĂSPUNSURI)

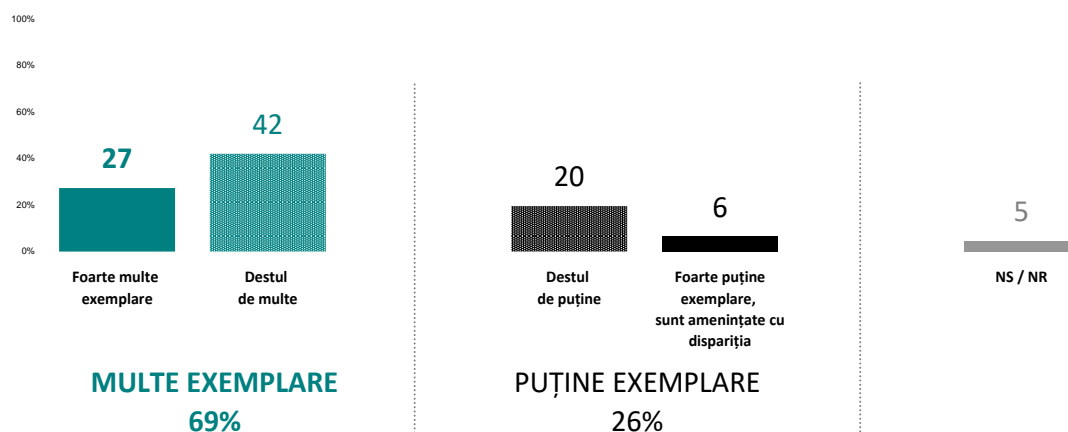
Aceste întrebări repetă întrebarea anterioară, dar pentru plantele sălbatice rare.

Cum este de așteptat pentru o populație urbanizată, cunoașterea florei spontane e mai restrânsă decât cunoașterea faunei.

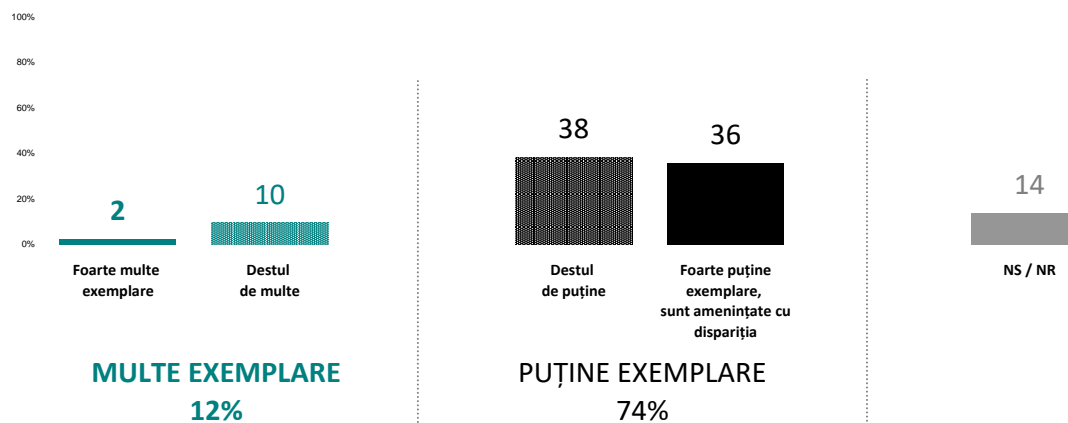
Dintre răspunsuri se detașează floarea de colț (29%). Este cu siguranță și efectul mediatizării. La mare distanță, urmează alte trei specii periclitare autohtone (bujorul de munte (7%), bujorul sălbatic de câmpie (7%) și lealeua sălbatică (7%).

Ca și în cazul animalelor, următoarele specii din clasament au procentaje foarte mici și sunt amestecate specii într-adevăr periclitare cu unele specii foarte comune.

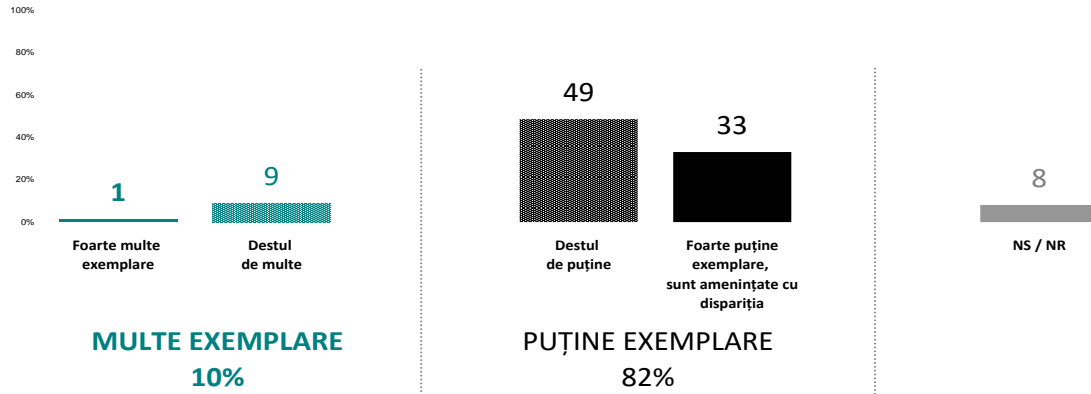
În privința următoarelor specii de animale sălbatice, cât de multe exemplare din aceste specii considerați că sunt în România?
Q17. Urși

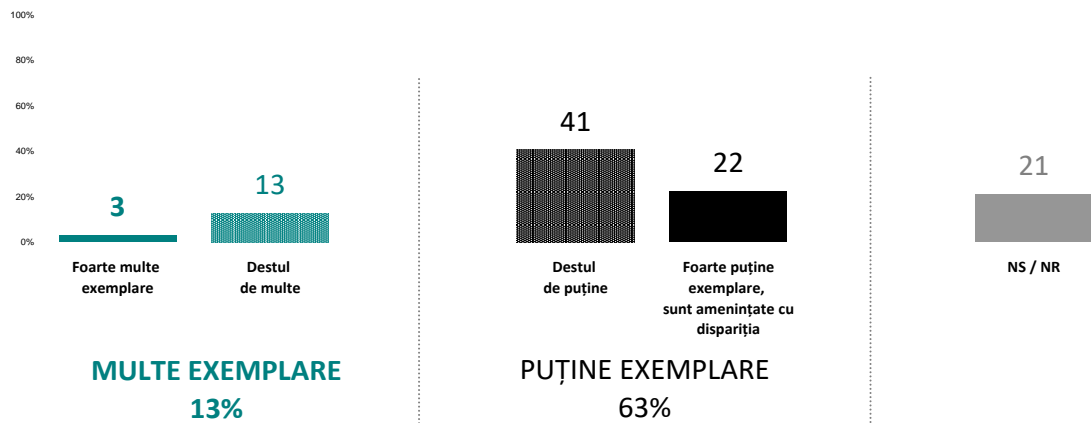
În privința următoarelor specii de animale sălbatice, cât de multe exemplare din aceste specii considerați că sunt în România?
Q18. Râși

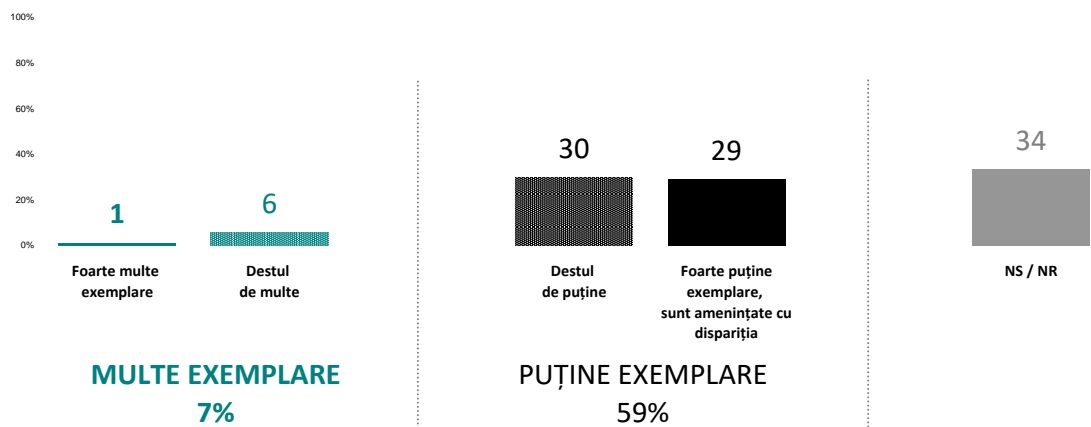
În privința următoarelor specii de animale sălbatice, cât de multe exemplare din aceste specii considerați că sunt în România?
Q19. Capre negre

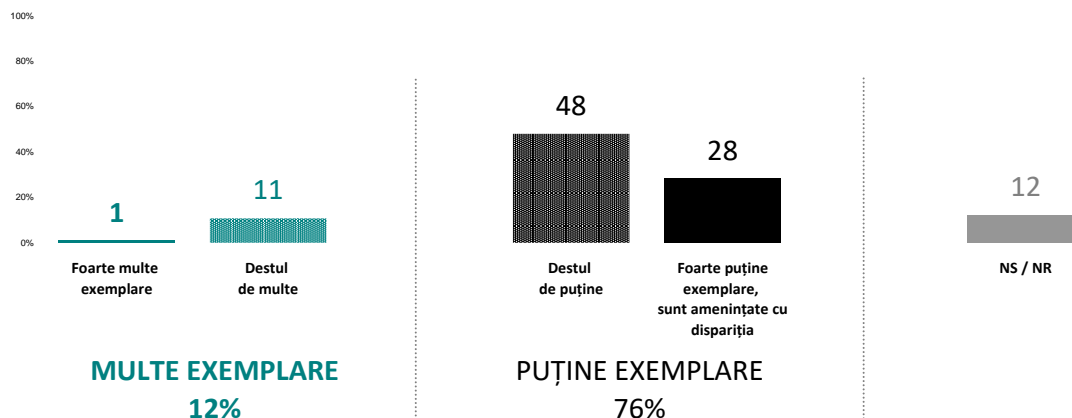
În privința următoarelor specii de animale sălbatice, cât de multe exemplare din aceste specii considerați că sunt în România?
Q20. Castori

În privința următoarelor specii de animale sălbatice, cât de multe exemplare din aceste specii considerați că sunt în România?
Q21. Dropii

În privința următoarelor specii de animale sălbatice, cât de multe exemplare din aceste specii considerați că sunt în România?
Q22. Cocoși de munte

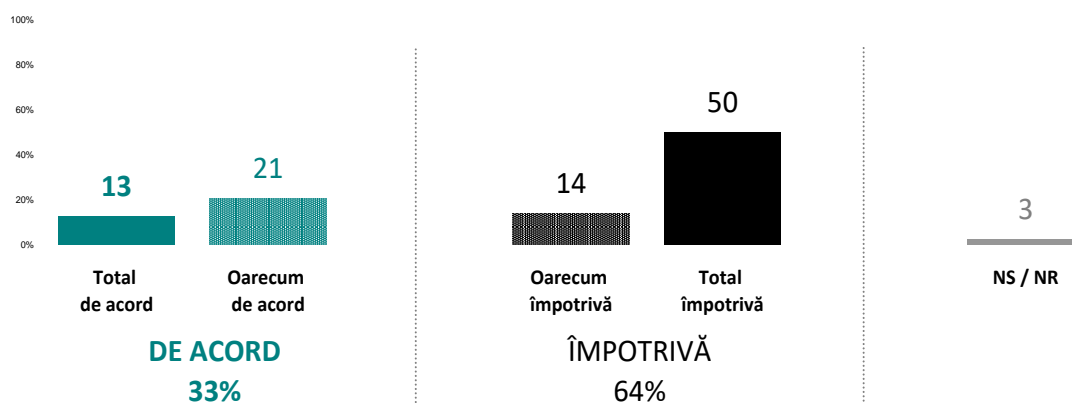

Acest pachet de întrebări sondează părerile referitoare la numărul de exemplare al unor specii periclitate în România. Se observă că singura specie la care scorul net este puternic pozitiv (+43 puncte procentuale) este ursul. Firește, acesta este un rezultat al mediatizării, iar percepția publică este în acord cu ceea ce spun specialiștii.

Celelalte specii enumerate au scoruri nete negative și respondenții enumeră, în ordinea celor mai mici populații: capra neagră (-72 pp), cocoșul de munte (-64 pp), râsul (-62 pp), dropia (-52 pp) și castorul (-50 pp).

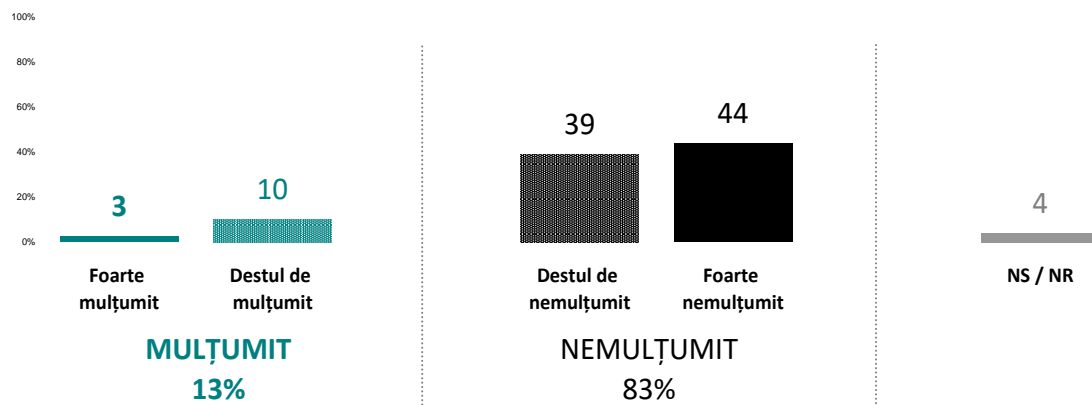
4. Percepții asupra vânătorii

Q23. În privința vânătorii de animale și păsări, părerile sunt împărțite. Unii sunt de acord cu vânătoarea. Alții din contră, nu. Dvs. în ce măsură sunteți de acord cu vânătoarea?

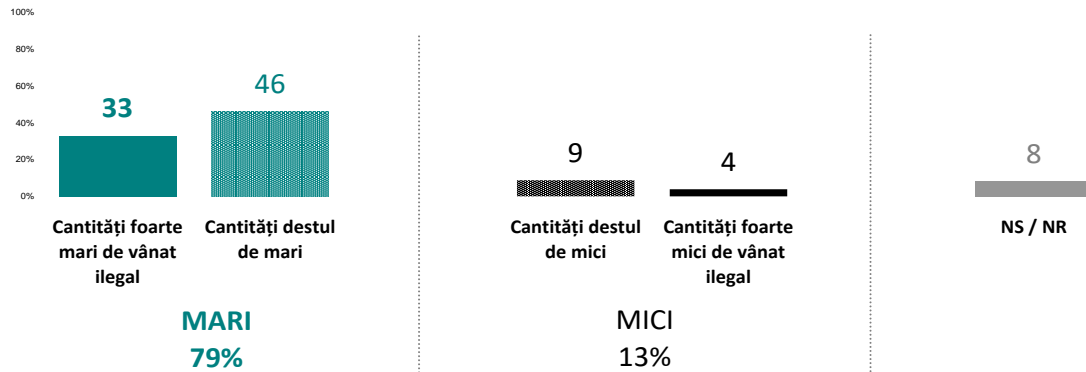
Românii se pronunță destul de categoric împotriva vânătorii (64%), față de numai 33% care sunt de acord cu aceasta. Să remarcăm faptul că distribuția răspunsurilor nu are un profil gaussian, ceea ce înseamnă că există o polarizare a părerilor. Să mai observăm faptul că, în perioada comunistă, vânătoarea a fost o ocupație sever restricționată și rezervată liderilor politici, obicei care s-a perpetuat după 1989, când vânătorile organizate de diverse personalități au fost mediatizate și receptate negativ de majoritatea populației. Putem spune că în România există un fond de opinie „anticinegetic” care este accentuat de curentul ecologist din Uniunea Europeană.

Q24. Cât de mulțumit sau de nemulțumit sunteți de activitatea statului român privind prevenirea și eliminarea vânătorii ilegale, adică a braconajului?

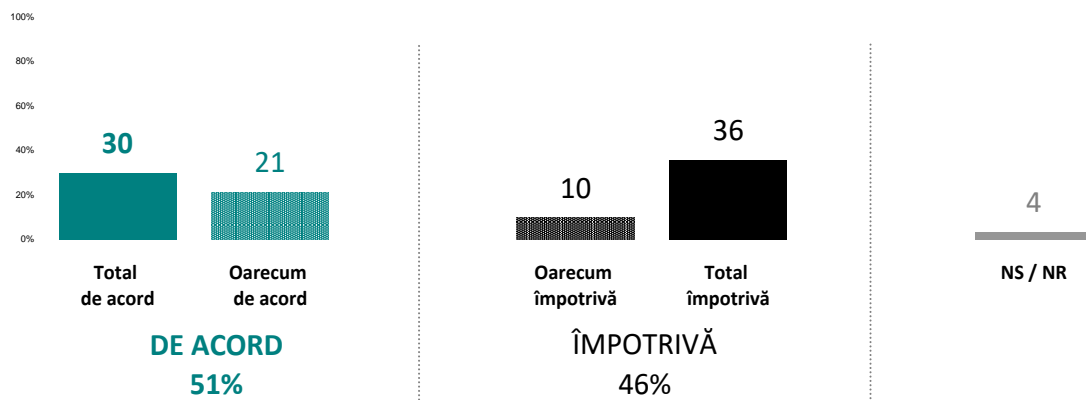
Deloc surprinzător, românii sunt covârșitor nemulțumiți de activitatea statului român în ceea ce privește prevenirea și eliminarea braconajului.

Q25. În România, în momentul de față, cât mult vânat considerați că se braconează, adică se vânează în mod ilegal?

Mai surprinzătoare este percepția că în România se vânează în mod ilegal cantități „mari” de vânat (79%). Doar 13% dintre respondenți consideră că aceste cantități sunt „mici”.

Q26. Sunt unele situații în care animalele sălbatice sunt primejdioase și pun în pericol bunurile și viețile oamenilor din comunitățile izolate. În ce măsură sunteți de acord cu vânărea acestor animale primejdioase?

La întrebarea privind vânărea animalelor sălbatice care sunt periculoase și pun în pericol bunurile și viețile oamenilor, există un relativ echilibru între opiniile care sunt de acord (51%) și cele care sunt împotriva (46%). Să observăm că distribuția răspunsurilor este polarizată: dacă vom considera doar răspunsurile „total de acord” (30%) și „total împotriva” (36%) se poate conchide că discursul mediatic ecologist rezonază cu peste o treime din cetățenii României.

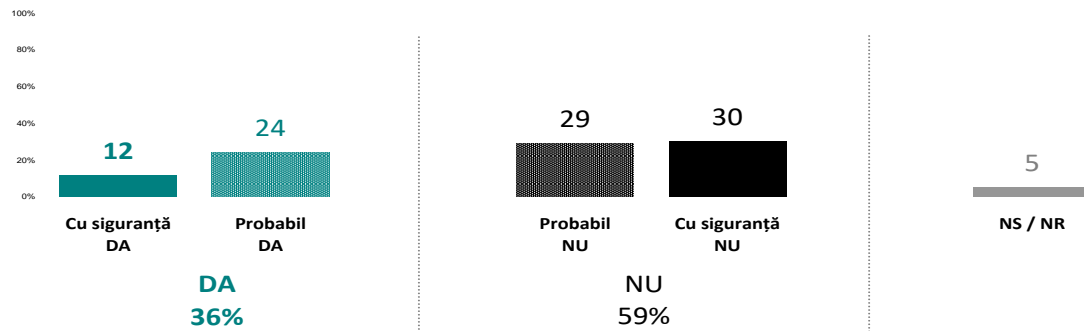
5. Țintele României pentru 2030

Q 27 - Q 40

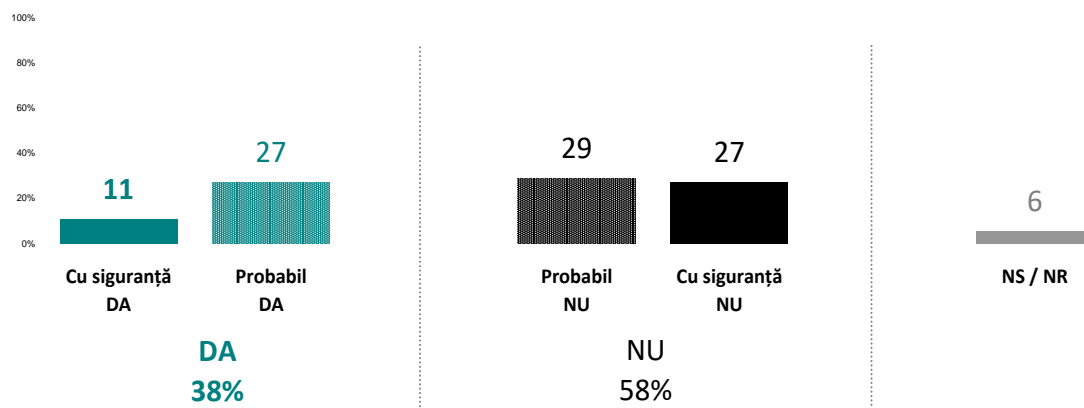
În acest pachet de întrebări se sondează părerile cetățenilor privind țintele pe care și le propune România pentru 2030, în domeniul protecției mediului înconjurător și al biodiversității. Se disting trei categorii de răspunsuri.

Obiective pentru care răspunsurile sunt negative:

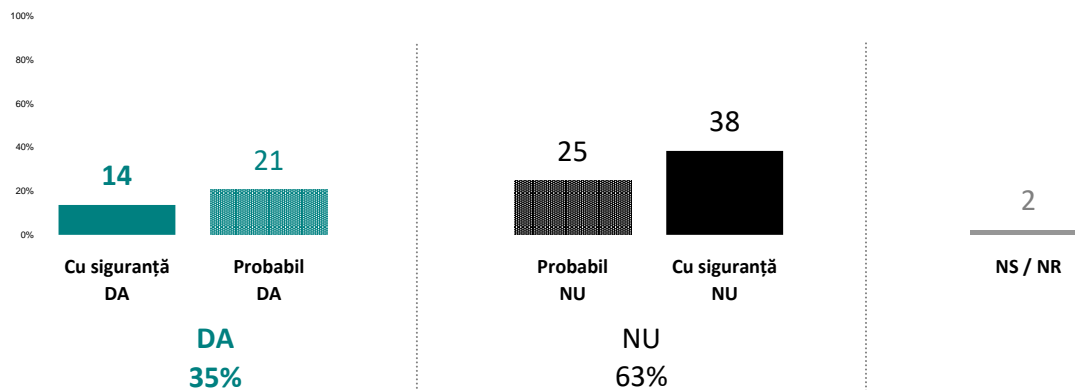
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q27. Reducerea poluării apelor

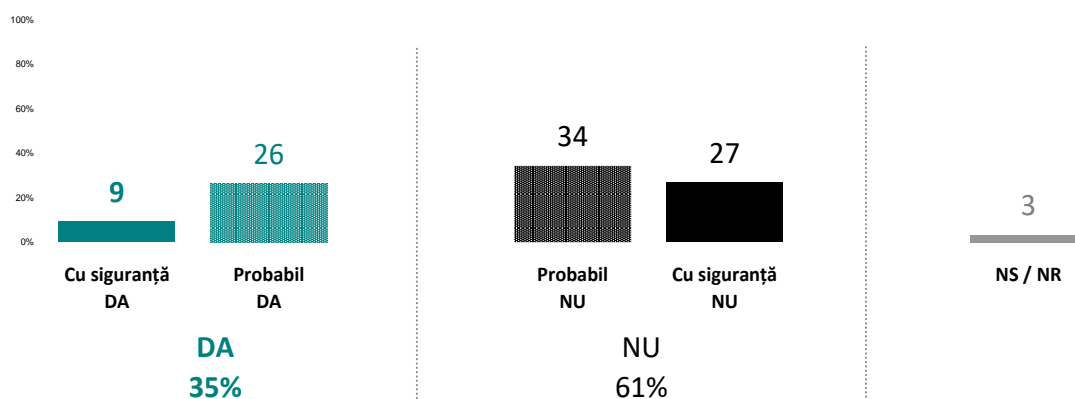
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q28. Scăderea pescuitului ilegal (a braconajului)

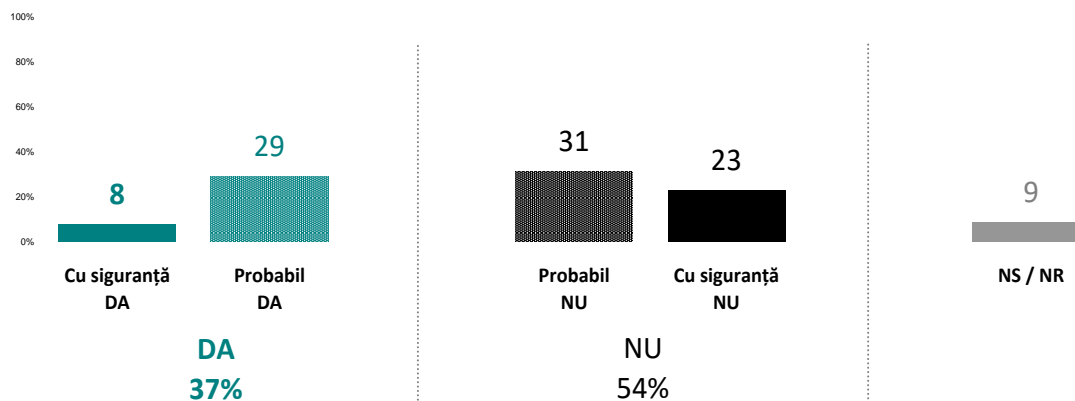
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q32. Reducerea tăierilor ilegale de copaci

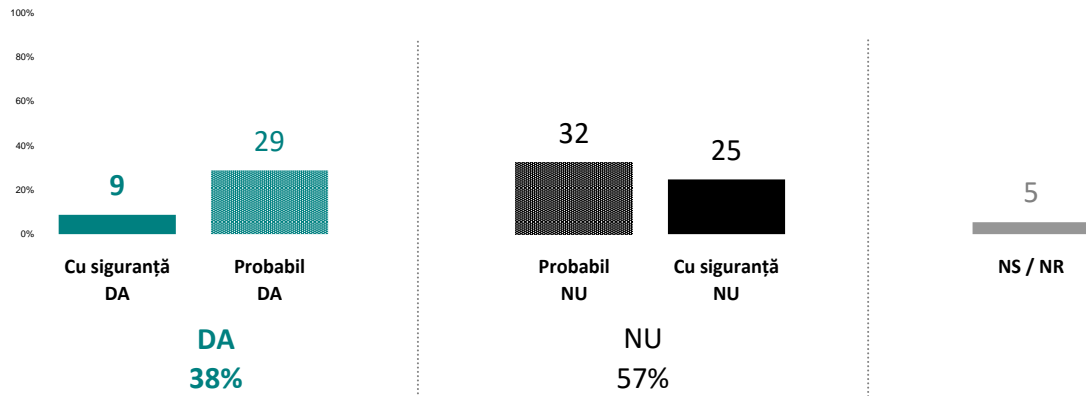
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q37. Reducerea vânătorii ilegale (a braconajului)

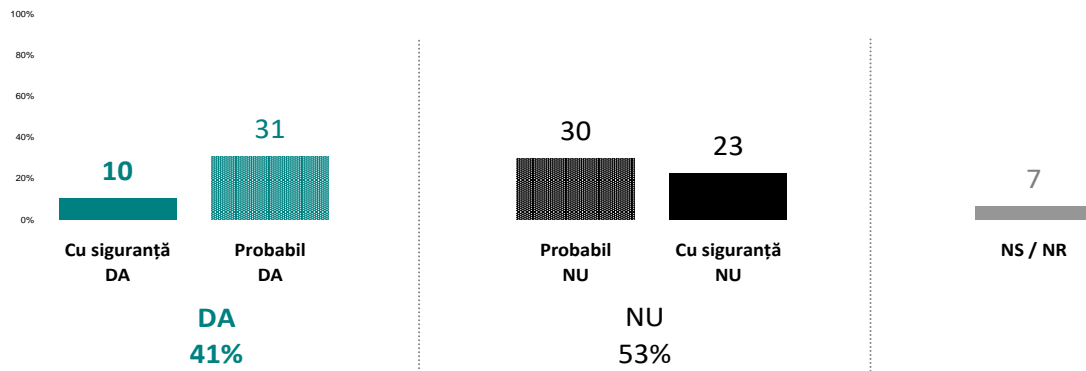
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q38. Scăderea suprafeței de terenuri afectate de eroziunea solului

În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q39. Scăderea suprafeței de terenuri afectate de inundații

În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q40. Scăderea suprafeței de terenuri afectate de secetă

Se observă că întrebările la care răspunsurile au un scor net negativ sunt cele în care se presupune că este nevoie, simultan, de o capacitate de coerciție instituțională și de o capacitate de educație a cetățenilor (reducerera poluării, reducerea tăierilor ilegale, a braconajului etc.). Așa cum am evidențiat și în documentul RD 21, există o nemulțumire puternică a respondenților vizavi de capacitatea de coerciție a statului și instituțiilor.

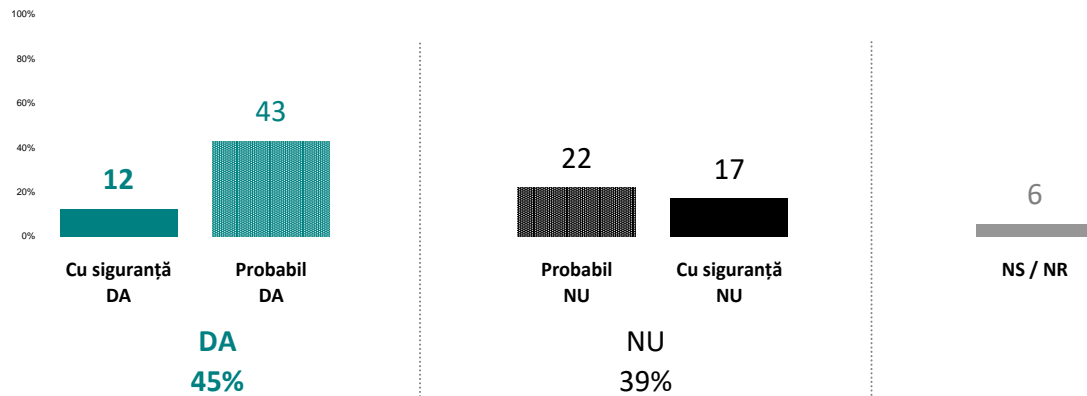
Pe scurt, răspunsurile cu scor net negativ reflectă lipsa de încredere a cetățenilor în puterea statului și a instituțiilor acestuia.

O observație pentru situația terenurilor supuse eroziunii și inundațiilor. Aceste lucrări sunt, de obicei, de mare anvergură și sunt dependente, deopotrivă, de investiții realizate la nivel central sau județean și de cooperarea cu autoritățile

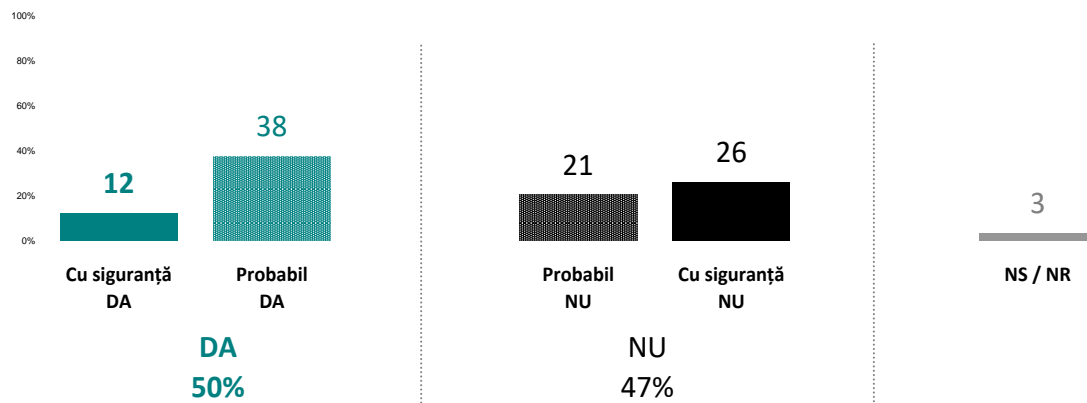
comunale și cetățenii. Scorurile negative mari, obținute pentru aceste întrebări se datorează, foarte probabil, percepției acute a decalajelor între planurile mari de investiții și implementarea acestora la nivel local.

Întrebări la care răspunsurile sunt pozitive:

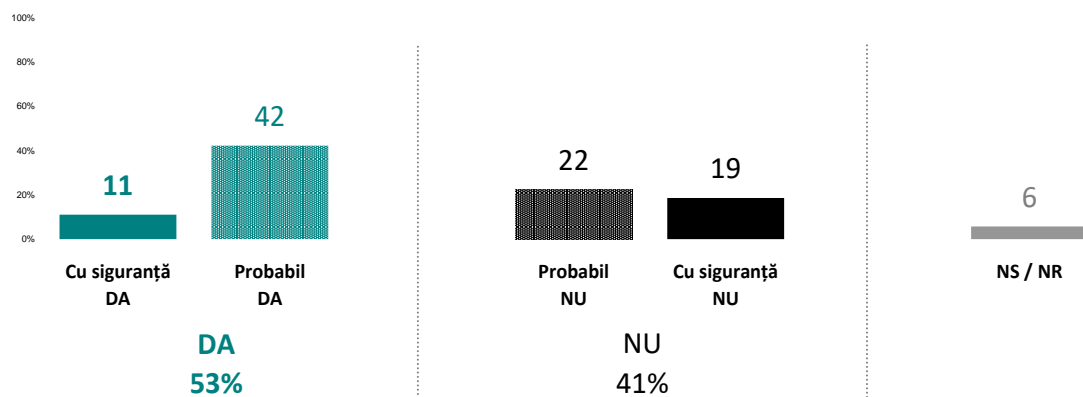
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q29. Protejarea Deltei Dunării

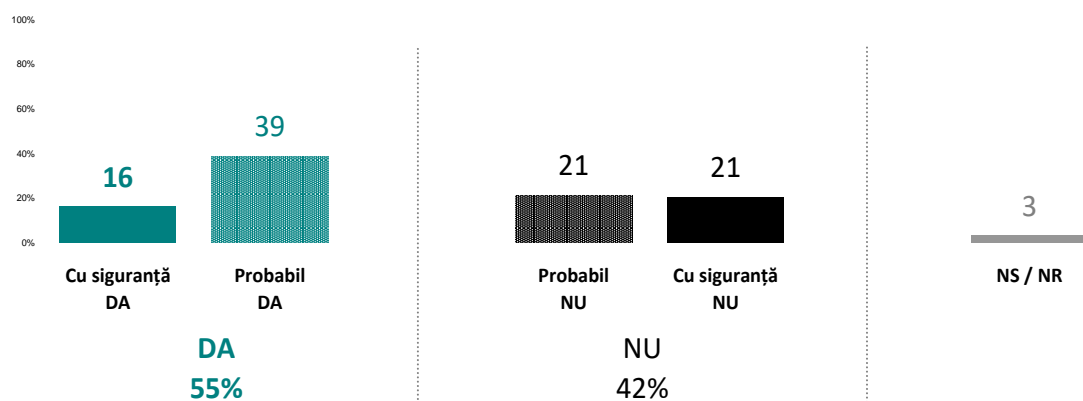
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q33. Realizarea unui sistem informatic pentru monitorizarea tăierilor și transportului de lemne

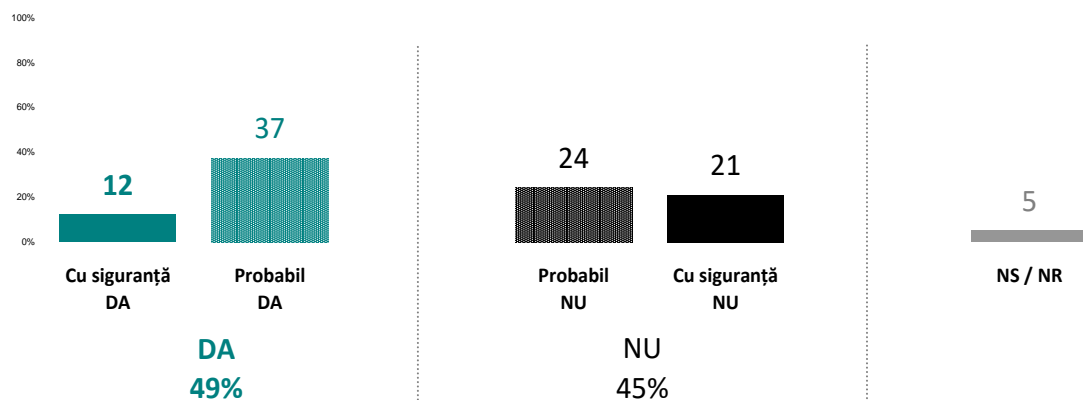
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q34. Creșterea suprafeței de zone naturale protejate (arii protejate)

În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q35. Creșterea suprafețelor de terenuri reîmpădurite

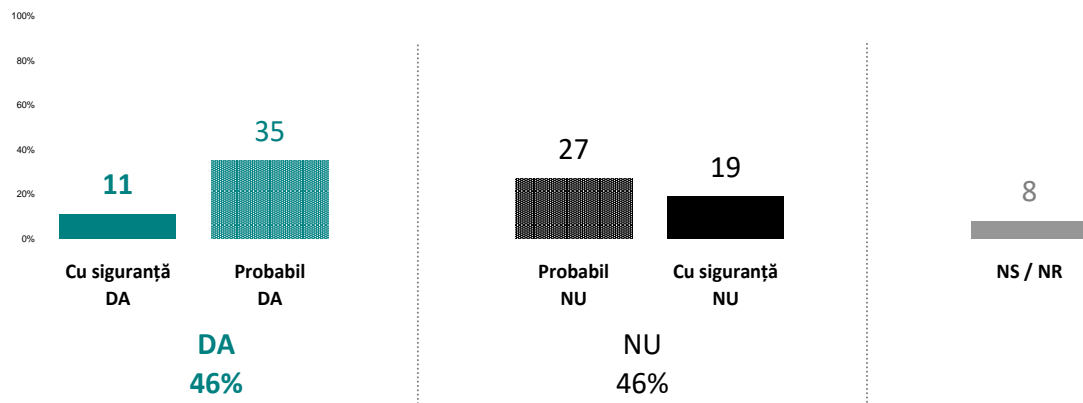
În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q36. Creșterea suprafeței de perdele forestiere pentru protecția culturilor agricole

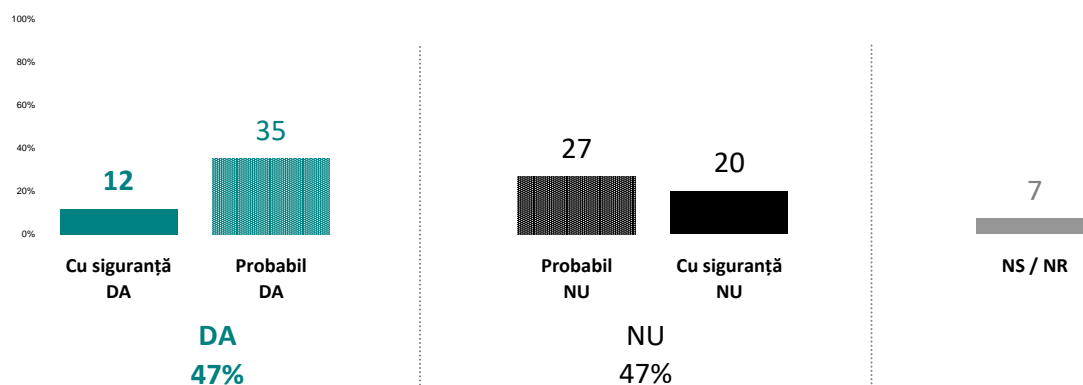
Întrebările care au un scor net pozitiv presupun situații care se pot reglementa (doar) prin acte administrative sau care sunt relativ ușor de realizat tehnic, fără o preocupare pentru eficiența acțiunii. De remarcat că, în privința reîmpăduririlor, în barometrul RD21, de cea mai mare încredere se bucurau ONG-urile și activiștii de mediu.

În fine, există două întrebări la care avem un echilibru între păreri negative și cele pozitive: scăderea numărului de specii de animale amenințate cu dispariția și scăderea numărului de specii de plante amenințate cu dispariția.

În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q30. Scăderea numărului de specii de animale amenințate cu dispariția

În ce măsură credeți că în România peste 10 ani, în 2030, vom ajunge să îndeplinim următoarele obiective din punct de vedere al protecției mediului înconjurător?
Q31. Scăderea numărului de specii de plante amenințate cu dispariția

Acțiunile în aceste domenii presupun o educație ecologică accentuată și o intervenție instituțională relativ scăzută.

6. Concluzii

- Românii sunt sensibili la problematica de mediu, dar se așteaptă ca acest tip de probleme să fie rezolvate de către stat și de instituțiile acestuia.
- Românii au, în acest moment, o educație ecologică de un nivel slab. De asemenea, interacțiunea directă cu natura, cu mediul natural, este redusă și superficială. Nu există o percepție clară asupra biodiversității și nici asupra speciilor într-adevăr periclitate.
- Cea mai mare parte a informațiilor despre mediu pare să provină din mass media generaliste. Răspunsurile reflectă fidel discursul dominant și încadrarea știrilor din mass media.
- În general, românii sunt împotriva vânătorii, o poziție diferită față de cea vizavi de pescuit (tratată în materialul RD21).
- Românii sunt, în general, pesimiști în privința capacității României de a atinge țintele de mediu propuse pentru 2030. Pesimismul transpare mai ales în domeniile în care este necesară impunerea (eventual coercitivă a) unei discipline stricte la nivel social și economic și unde sunt necesare investiții mari și planificare.